

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoCsp/52/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6120385679
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 04. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:6120385679.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana, v spore žalobcu: Orange Slovensko, a.s., Metodova 8, 821 08 Bratislava, IČO: 35 697 270, zastúpeného Bobák, Bollová a spol., s.r.o., advokátska kancelária, Dr. VI. Clementisa 10, 821 02 Bratislava, IČO: 35 855 673, proti žalovanej Z. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., I. XXXX/X, o zaplatenie 513,56 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 26.08.2021, č. k. 6Csp/34/2021 - 80 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výrokoch o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a o trovách konania.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalovanej uložil povinnosť uhradiť žalobcovi istinu 140,29 eur s prísl. do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalovanej vo vzťahu k žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že medzi stranami sporu došlo k uzatvoreniu dvoch platných zmlúv o poskytovaní verejných služieb, na základe ktorých žalobca poskytol žalovanej služby, a tá sa zaviazala platiť cenu za poskytnuté služby. Preto súd prvej inštancie žalobe v časti zaplatenia ceny za dodané služby vo výške 140,29 eur vyhovel, pretože žalovaná ako účastník bola povinná za tieto služby zaplatiť podľa § 43 ods. 12 písm. b) zákona č. 351/2011 Z.z. Žalovaná sa dostala do omeškania so zaplatením záväzku, preto žalobca má nárok na úrok z omeškania z tejto sumy podľa § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v rozsahu 5 % ročne v súlade s § 3 ods. 1 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. Súd prvej inštancie ďalej žalobu zamietol v časti zaplatenie zmluvných pokút v celkovej výške 373,27 eur. Ma za nesporné, že vzhľadom na povahu strán zmlúv, predmetný zmluvný vzťah je vzťahom spotrebiteľským, preto je na túto zmluvu nutné aplikovať aj príslušné ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách upravené v Občianskom zákonníku. Na túto zmluvu je tak potrebné prednostne aplikovať spotrebiteľské právo. Zdôraznil, že žalobca právo na zmluvnú pokutu odvíja od zmluvy o poskytovaní verejných služieb a dodatku k nej, ktorá ako typová zmluva je uzatváraná vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy, vrátane dojednania o zmluvnej pokute, podstatným spôsobom neovplyvňuje, preto sa nejedná o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie. Nárok na zmluvnú pokutu si žalobca uplatnil podľa zmluvných dojednaní obsiahnutých v dodatku, v zmysle bodu 2.5 tohto dodatku. Podľa tohto ustanovenia účastník sa zaviazal uhradiť zmluvnú pokutu v prípade porušenia povinností, a to riadne a včas uhradiť cenu za služby, počas doby viazanosti povinnosť zotrvať v zmluvnom vzťahu s podnikom, po celú dobu viazanosti užívať bez prerušenia služby, povinnosť neuskutočniť žiadny taký úkon, ktorý by smeroval k ukončeniu alebo účelom ktorého by malo byť ukončenie platnosti zmluvy. Žalobca si uplatnil nárok na zmluvnú pokutu z dôvodu,

že žalovaná porušila zmluvné povinnosti, počas zmluvne dohodnutej doby viazanosti nezaplatila za telekomunikačné služby. V tejto veci podľa súdu prvej inštancie už pri samotnom uzatváraní zmluvy je prísnejšie, resp. výlučne sankcionovaný len jeden účastník zmluvy, a to spotrebiteľ, teda zmluva je výrazne v neprospech jedného účastníka zmluvy. Zmluvná pokuta v dodatkoch vôbec nerozlišuje závažnosť porušenia tej-ktorej zmluvnej povinnosti a z tohto hľadiska aj primeranosť zmluvnej pokuty k porušeniu zmluvnej povinnosti. Nerozlíšenie medzi porušením zmluvnej povinnosti a výškou pokuty znamená neurčitosť dohody o zmluvnej pokute. Rovnako dojednanie zmluvnej pokuty pre nezaplatenie služieb počas doby viazanosti je neakceptovateľné a na tom nič nemení ani fakt, že žalobca sa snažil zohľadniť časový aspekt porušenia tejto povinnosti, vyjadrujúci klesanie základu zmluvnej pokuty počas plynutia doby viazanosti odo dňa porušenia povinnosti. Dojednanie zmluvnej pokuty nezohľadňujúce výšku pohľadávky vzniknutej porušením záväzku a viažuce sa iba na moment porušenia povinnosti predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, nakoľko výrazne znevýhodňuje spotrebiteľa a dodávateľovi umožňuje uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu v neprimeranej výške. Takéto zmluvné dojednanie je absolútne neplatné a v tejto súvislosti neprichádza do úvahy ani aplikácia § 545a OZ, v ktorom je upravené moderačné právo súdu na zníženie neprimerane vysokej zmluvnej pokuty. V tejto časti súd prvej inštancie preto žalobu zamietol a o trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 CSP. Zdôraznil, že žalovaná bola v spore úspešná, ale aj keď jej trovy nevznikli, súd prvej inštancie stranám náhradu trov nepriznal.

3. Proti tomuto rozsudku, a to proti výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a o trovách konania, podal včas odvolanie žalobca, ktorý navrhol v tejto časti rozsudok zmeniť tak, aby žalobe bolo vyhovené a uplatnil si náhradu trov konania. Zdôrazňuje, že dojednanie zmluvnej pokuty ako tzv. zabezpečovacieho inštitútu v zmluvných vzťahoch je plne v súlade s platným právnym poriadkom SR. V minulosti niektoré súdy vyhodnotili dohodu o zmluvnej pokute v dodatku žalobcu ako neprijateľnú zmluvnú podmienku z dôvodu, že výšku zmluvnej pokuty považovali za neprimerane vysokú a že táto nezohľadňovala čas, kedy užívateľ služieb prestal plniť svoje povinnosti. Žalobca tvrdí, že tieto nedostatky dohody o zmluvnej pokute odstránil. Maximálne výška zmluvnej pokuty zodpovedá výške poskytnutej zľavy z kúpnej ceny mobilného telefónu a podľa jeho názoru, dohoda o zmluvnej pokute zohľadňuje časový aspekt porušenia zmluvných povinností. Žalovaná mala možnosť voľby, či si kúpi mobilný telefón za riadnu maloobchodnú cenu bez ďalších záväzkov alebo si kúpi mobilný telefón za zníženú cenu so zľavou z kúpnej ceny na základe dodatku a po dohodnutú dobu zotrvá v zmluvnom vzťahu so žalobcom ako aktívny užívateľ služieb a bude platiť riadne a včas ceny za poskytnuté telekomunikačné služby. Zároveň dohoda o zmluvnej pokute rozlišuje, kedy došlo k porušeniu zmluvných povinností a výška zmluvnej pokuty sa postupne znižuje v závislosti od toho, koľko celých mesiacov uplynulo od okamihu porušenia zmluvnej povinnosti. Účelom uzavretia dohody o zmluvnej pokute bolo zabezpečenie záväzkového vzťahu, motivácia k plneniu zmluvných povinností splnená s následnou sankciou za jej neplnenie, reparácia spočívajúca v odstránení škodlivého následku, ktorý by mohol vzniknúť v príčinnej súvislosti s porušením povinností. Model vzájomne akceptovanej modifikácie vzájomného vzťahu nie je možné realizovať bez platného dojednania zmluvnej pokuty, ktorej jednou z funkcií je zabránenie špekulatívnemu konaniu zo strany účastníka, ktorý pri vzniku zmluvného vzťahu využije poskytnuté výhody. Dojednanie zmluvnej pokuty a jej výšky nemohlo spôsobiť nerovnováhu medzi účastníkmi tohto zmluvného vzťahu. Výšku dohodnutej zmluvnej pokuty hodnotí žalobca ako primeranú, objektívne nespôsobilú poškodiť žalovanú ako spotrebiteľa. V tejto súvislosti poukázal tiež na viaceré rozhodnutia odvolacích súdov v podobnej problematike, kde tieto súdy akceptovali argumentáciu žalobcu týkajúcu sa platného dojednania zmluvnej pokuty medzi zmluvnými stranami. Na základe týchto dôvodov žalobca navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Žalovaná sa k podanému odvolaniu nevyjadrila.

5. Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu, a teda vo výrokoch o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a v súvisiacom výroku o trovách konania v zmysle zásad vyjadrených v §379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu odôvodnené nie je.

6. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích námietok v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, teda, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav

správne, v úplnosti aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, a to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (do pozornosti Ústavný súd SR II. ÚS 78/05).

7. V zhode so súdom prvej inštancie ani odvolací súd v predmetnej veci nemal pochybnosti o tom, že vzťah medzi stranami sporu je vzťahom spotrebiteľským, pretože uzatvorená zmluva o poskytovaní verejných služieb je štandardnou formulárovou spotrebiteľskou zmluvou, kde žalobca vystupoval v postavení dodávateľa, pretože pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalovaná je spotrebiteľom, keďže pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Odvolací súd na tomto mieste ešte zdôrazňuje, že základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že tieto sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny, pričom aj predmetná zmluva túto charakteristiku spĺňa.

8. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti žalobcom požadovanej zmluvnej pokuty z dôvodu, že táto nebola individuálne dojednaná, bola uzatvorená v neprospech žalovanej ako spotrebiteľa a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, s čím žalobca v odvolaní nesúhlasil a mal za to, že táto bola individuálne dojednaná a zohľadňovala výšku poskytnutej zľavy, ako aj čas, kedy žalovaná prestala plniť svoje zmluvné povinnosti. Odvolací súd sa preto zaoberal otázkou platnosti dojednania regresívnej zmluvnej pokuty.

9. Zmluvná pokuta predstavuje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi alebo veriteľ dlžníkovi, ak dôjde k porušeniu povinností, ktoré na seba zmluvou prevzali, a to aj v prípade, ak porušením zmluvných povinností nevznikne druhej strane škoda. Funkcia zmluvnej pokuty spočíva v hrozbe zaplatiť určitú dohodnutú sumu, keď povinný svoj záväzok nesplní riadne a včas. Úlohou zmluvnej pokuty je viesť k splneniu povinnosti zo strany účastníkov. Zmluvnú pokutu možno dohodnúť pre prípad, že k splneniu záväzku dohodnutého v zmluve nedôjde vôbec, ale iba čiastočne, prípadne, ak dôjde k porušeniu akejkoľvek zmluvnej povinnosti. Keďže záväzok z dohody o zmluvnej pokute je akcesorickým záväzkom, jeho existencia a dôsledky sa viažu na záväzok hlavný. Za predpokladu, že ku vzniku hlavného záväzku nedôjde, nemôžu nastať účinky záväzku akcesorického. Z dokazovania vyplynulo, že ustanovenie o zmluvnej pokute tvorili predtlač dodatku k zmluve, bez možnosti voľby jej prijatia alebo odmietnutia. Vzhľadom na charakter tohto dojednania a jeho začlenenia v texte Dodatku zmluvy, nemôžu byť pochybnosti, že zmluvná pokuta nebola dojednaná individuálne. O takejto individuálne ustanovenie by sa jednalo vtedy, keď by práve takáto časť dohody bola výsledkom dojednania zmluvných strán. O individuálnom dojednaní však nemožno hovoriť v prípade, keď si zákazník zvolí určitú formu záväzku (jednu z ponúkaných možností), avšak musí prijať celý súbor opatrení a dojednaní ustanovených v zmluve, všeobecných podmienkach a cenníku, minimálne ich nemôže vylúčiť. Táto skutočnosť vyvracia aj tvrdenia žalobcu o tom, že žalovaná mala možnosť voľby zobrať si mobilný telefón a s akým záväzkom. V tomto kontexte je zrejmé, že takáto domnelá voľba je len iluzórna a vytvárajúca efekt záväzkov u ďalších. Žalobca nepreukázal opak podľa § 53 ods. 3 OZ, a teda platí prezumpcia predpokladaná zákonom, že sa nejedná o individuálne dojednanú podmienku.

10. Za nepochybné odvolací súd považuje, že žalobca právo na zmluvnú pokutu odvíja od ust. § 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka a od spotrebiteľskej zmluvy, ktoré ako zmluvy typové sú uzatvárané vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy, teda i dojednanie o zmluvnej pokute podstatným spôsobom neovplyvňuje. Odvolací súd zdôrazňuje, že v žiadnom prípade teda nemožno tvrdiť, že sa jedná o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie. Žalobca ako dodávateľ zmluvnú pokutu so žalovaným ako spotrebiteľom osobitne nevyjednával, pretože odvolaciemu súdu je z jeho rozhodovacej činnosti známe, že zmluvné pokuty sú dojednávané za rovnakých podmienok vo všetkých zmluvách, či dodatkoch. Zmluvná pokuta, ktorá nebola individuálne dojednaná, lebo sa jedná o štandardnú typovú zmluvu, a ktorá spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, je v rozpore s ochranou práv spotrebiteľa. Dojednaná zmluvná pokuta je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a v zmysle § 53 ods. 5 OZ je neplatná, ako na to správne poukázal aj súd prvej inštancie.

11. Sankcia spočívajúca v regresívnej zmluvnej pokute vždy musí zodpovedať nielen času a rozsahu porušenej povinnosti, ale aj charakteru porušenia povinnosti a závažnosti porušenej povinnosti a

zároveň sa odvíjať aj od skutočnej a reálnej ujmy, ktorá porušením povinnosti vznikne. Sankcia dohodnutá počas celej platnosti zmluvy a jej hrozby, nesmie byť v žiadnom jej štádiu zjavne neprimeraná a prípadným nárokom na sankciu, nemôže vzniknúť bezdôvodné obohatenie. Uvedené platí aj preto, že neposkytnutím služby v určitom rozsahu, dôjde aj k úsporám na strane poskytovateľa služby (ten ušetrí v rozsahu následného zníženia objemu dát a podobne), teda zmluvná pokuta nemôže nahrádzať jeho očakávané príjmy. Táto zmluvná pokuta zároveň nesmie slúžiť ako jediný nástroj a prostriedok na neprimerané zabezpečenie prípadných benefitov a výhod, ktoré v istých prípadoch javia výrazné znaky potenciality, porovnávajúc v konkrétnom časovom úseku ofenzívnu obchodnú politiku iných operátorov. Rozdiel spočíva aj v tom, či spotrebiteľ koná tak, že si zabezpečí mobilný telefón a využíva služby s tým, že už od počiatku vie, že za služby nezaplatí alebo spotrebiteľ ekonomická, či sociálna situácia donúti ukončiť využívanie služieb počas plynutia doby viazanosti. Povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu hoci aj v regresívne stanovenej výške, ktorá nie je zanedbateľná, spravidla presahuje cenu zľavy pri mobilnom telefóne a niekoľko násobku paušálnej mesačnej platby, určite znemožňuje možnosť voľby, deformuje obchodné prostredie a pôsobí v určitom rozsahu monopolne a sankcia pôsobí disproportčne. Nemožno opomenúť, že žalobca mal popri tom ako operátor mnoho iných možností ako zabezpečiť prípadné „vrátenie výhod“ nedodržaním zmluvných povinností, či už odkladacou alebo rozvázovacou podmienkou poskytnutia zľavy, odstúpením od kúpnej zmluvy zvýhodneného mobilného zariadenia, stanovením pomernej alebo pohyblivej zmluvnej pokuty a podobne.

12. Odvolací súd zdôrazňuje, že nespochybňuje význam zmluvnej pokuty a uznáva účelnosť, pokiaľ však ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú dohodu o zmluvnej pokute, ktorá obstoí v rámci povinnej súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti právneho úkonu so zreteľom na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy a v neposlednom rade i so zreteľom na sankcionovanie nesplnenia povinností na strane oboch účastníkov zmluvy. Ak je zmluvná podmienka neprijateľná voči určitému počtu spotrebiteľov, musí sa absolútna neplatnosť zmluvnej podmienky vzťahovať na všetkých účastníkov právneho úkonu, v ktorom je takáto neplatná zmluvná podmienka použitá.

13. Neprijateľná podmienka je neplatná ako taká, preto nemožno znižovať, moderovať neplatne dojedanú zmluvnú pokutu. Moderačné právo možno používať výnimočne len pri mimoriadne tvrdom a neadekvátnom dopade zmluvnej pokuty, výhradne však len pri platných úkonoch.

14. Za situácie, že správne výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti zodpovedá aj správny výrok o trovách konania, so zreteľom na uvádzané dôvody rozsudok v napadnutej časti potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

15. O trovách tohto odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1, 2 CSP. Žalobca vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na náhradu trov a žalovanej v tomto štádiu konania trovy nevznikli, preto odvolací súd stranám konania náhradu trov nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).